

Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Seaduse eesmärk ja sissejuhatus

Eelnõu eesmärgiks on muuta läbipaistvaks esinduskulude maksmine Vabariigi Valitsuse liikmetele ning luua kontrolli võimalus esinduskulude eesmärgipärase kasutamise osas.

Seoses riigi keerulise rahandusliku olukorraga on jõustunud ning jõustumas mitmed maksutõusud, mis avaldavad olulist negatiivset mõju Eesti inimeste ja ettevõtete igapäevasele toimetulekule, mistõttu kannab eelnõu ka ühiskonna suurema sidususe eesmärki. Vabariigi Valitsuse liikmetele esinduskulude maksmise läbipaistvaks muutmine ja eesmärgipärasuse kontrollivõimaluse loomine võimaldab avalikkusel veenduda, et sihtotstarbelisi vahendeid ei peeta lihtsalt igakuiseks lisatasuks.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Esimene paragrahv sätestab Vabariigi Valitsuse seaduse muudatused; teine paragrahv sätestab seaduse jõustumise.

Eelnõu paragrahviga 1 muudetakse Vabariigi Valitsuse seadust.

Punktis 1 täiendatakse Vabariigi Valitsuse seaduse §-i 31¹. Kehtiva sõnastuse kohaselt tagatakse Vabariigi Valitsuse liikmetele igakuisele 20 protsenti ametipalgast esinduskuludeks selleks kuludokumente või muud aruandlust esitamata. Hetkel on peaministri töötasu 8759,05 eurot kuus ning esinduskulud 1751,81 eurot kuus; ministri töötasu 7445,19 eurot kuus ning esinduskulud 1489,04 eurot kuus.

Arvestades et Statistikaameti andmetel oli 2024. aasta teises kvartalis Eesti keskmine brutokuupalk näiteks Valgamaal 1509 eurot¹, on Vabariigi Valitsuse liikmetele seadusega ette nähtud esinduskulude summa võrreldav paljude keskmise palga teenijate kuutasuga. Arvestada tuleb asjaoluga, et Vabariigi Valitsuse liikmete töötasu kasvades kasvab proportsionaalselt ka esinduskulude summa.

Esinduskulude eest ei pea Vabariigi Valitsuse liikmed katma kulutusi tööjõule (nt nõunikud, abid), transpordile (sõiduki rent) ega ka muudele igapäevastele töövahenditele, sest need kulud on arvestatud juba ministeeriumite eelarveliste vahendite hulka. Tulenevalt võib suurel määral pidada esinduskulu täiendavaks töötasuks kuna ei saa pidada reaalseks, et Vabariigi Valitsuse liikmetel kulutavad igakuisele esinduskuludeks ette nähtud summa garderoobi täiendamisele või iluteenuste tarbimisele.

Seoses riigi keerulise rahandusliku olukorraga on jõustunud ning jõustumas mitmed maksutõusud, mis avaldavad olulist negatiivset mõju Eesti inimeste ja ettevõtete igapäevasele toimetulekule. Kuivõrd maksutõusudega toimetulek nõuab solidaarsust ja panust kõigilt ühiskonnagruppidelt, on õigluse ja ühiskonna suurema sidususe tagamiseks vajalik muuta läbipaistvaks ka Vabariigi Valitsuse liikmete esinduskuludega seonduv.

Eelnõu sõnastuse kohaselt makstakse esinduskulud välja esitatud kuludokumentide alusel, mis annab võimaluse kontrollida nende eesmärgipärase kasutamist.

¹ <https://www.stat.ee/et/uudised/keskmise-palk-oli-teises-kvartalis-2007-eurot>

Kuivõrd Vabariigi Valitsuse seaduse § 18 lg 6 sõnastab Vabariigi Valitsuse muude töökorraldusküsimuste sätestamise Vabariigi Valitsuse reglemendis, on otstarbekas reglementi sisse viia ka esinduskulude kasutamise, kuludokumentide esitamise ning aruandluse tingimused.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Seaduse mõjud

Seadusmuudatus aitab kaasa õiglustunde suurenemisele ning ühiskonna suurema sidususe tagamisele riigi keerulises rahanduslikus olukorras, kus solidaarset panust oodatakse kõigil elanikkonna gruppidele. Vabariigi Valitsuse liikmete esinduskulude sihipärase kasutamise kontrollitavus mõjub positiivselt ka poliitilisele kultuurile.

Seadusmuudatusega ei kasva oluliselt Riigikantselei ega ministeeriumite töökoormus, kuna ministrite esinduskulude aruandlus ei nõua eraldi ressursi eraldamist ja kulutamist, vaid seda on võimalik hallata olemasoleva tööjõu raames.

5. Seaduse rakendamisega seotud eeldatavad kulud

Täiendavaid kulusid riigieelarvele seaduse rakendamine kaasa ei too.

6. Seaduse kooskõla Euroopa Liidu õigusega

Käesolev eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusega.

7. Rakendusaktid

Seaduseelnõu jõustumiseks on vajalik Vabariigi Valitsuse määrusega täiendada Vabariigi Valitsuse reglementi.

8. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril.

Algatab Eesti Keskerakonna fraktsioon

9. oktoober 2024

Lauri Laats

Eesti Keskerakonna fraktsiooni esimees